

Protestants-christelijke Basisschool 'Holk'

Pestprotocol

Protestants-christelijke Basisschool 'Holk'

Galjoen 71-73

3863 EN Nijkerk

☎ 033-2452557

☎ 033-2458569

E-mail: info@holk.nl

internet: www.holk.nl

Hoofdstuk 1: Inleiding, visie, pedagogisch beleid en begripsbepaling.

1.1. Inleiding.

Veiligheid en geborgenheid vormen de basis binnen onze school. In de praktijk betekent dit dat wij streven naar een vriendelijke, prettige, ontspannen en open sfeer, waarin iedereen zich gerespecteerd voelt en ervaart dat er, ongeacht capaciteiten en vaardigheden, belangstelling en aandacht is. Een dergelijke (werk)sfeer, ook wel pedagogisch klimaat genoemd, vormt een basisvoorwaarde voor het bereiken van goede onderwijsleerresultaten en heeft een positieve invloed van de kinderen en volwassenen. In onze schoolgids hebben wij onze visie op ons pedagogisch klimaat uitvoerig verwoord.

1.2. Visie op pedagogisch klimaat.

Onze school biedt kinderen vriendelijkheid, veiligheid en vertrouwen en wil ze ook zoveel mogelijk zelfstandig, weerbaar en zelfredzaam maken. Holk:

- geeft leerlingen de ruimte om verantwoordelijkheid te dragen;
- laat leerlingen oog hebben voor elkaar en zorg dragen voor elkaar;
- zorgt voor plezier in leren door een veilig en open klimaat;
- leeft hen dit voor.

De school creëert een schoolomgeving waarin leerkrachten en leerlingen gewend zijn om vrijuit met elkaar te praten over gevoelens en ervaringen. Openheid naar elkaar is in onze school vanzelfsprekend. Wij spreken met kinderen over problemen in de klas of op het plein.

De school vindt het belangrijk dat leerlingen weten wat wel en wat niet kan of mag. Functionele regels en duidelijke afspraken zorgen voor een goed functionerende school. Zij dragen bij aan een goede sfeer binnen de hele school.

Holk houdt het kort en bondig en heeft gekozen voor de zgn. 'Vier Gouden Regels.' De school maakt hiermee gewenst gedrag zichtbaar in alle groepen en alle verdere, specifiekere afspraken kunnen onder de Vier Gouden Regels worden samengevat. De regels zijn:

1. Wij zijn rustig op school.
2. Wij zijn aardig voor elkaar.
3. Wij zijn zuinig op de spullen.
4. Problemen lossen we samen op, we helpen elkaar.

1.3. Begripsbepaling.

Dit protocol werkt één specifiek onderwerp binnen ons pedagogisch beleid verder uit nl. 'pesten' en 'geweld'. Onder pesten verstaan wij:

Het 'bij herhaling en langdurig blootstaan aan negatieve, antisociale of agressieve handelingen verricht door één of meerdere personen.' Onder structureel gewelddadig gedrag verstaan wij verbaal, sociaal, materieel, licht lichamelijk, grof lichamelijk en seksueel geweld. *

Pesten kenmerkt zich verder doordat het 'bewust gebeurt, systematisch en langdurig is, ongelijkwaardig is, pijn en/of vernieling veroorzaakt of kwetsend is.'

Betrokken rond pestsituaties zijn meestal: de pester(s), de gepeste, de (zwijgende) meerderheid, ouders, leerkrachten en schoolleiding.

-----
* Mooij, 2010 & Olweus, 1987.

Hoofdstuk 2: Voorkomen pestgedrag.

2.1. Preventiemaatregelen.

Om de negatieve gevolgen van pesten (onveiligheid, eenzaamheid, en fysieke gevolgen) te voorkomen besteden we op Holk veel aandacht aan sociaal-emotionele ontwikkeling. We gebruiken hiervoor de methode 'De Vreedzame School' en combineren die met 'Trefwoord' onze methode voor Godsdienstonderwijs. Daarnaast hebben onze leerkrachten kennis van zgn. 'groepsdynamische processen':*

- het grote zwijgen; in de groep waar gepest wordt, wordt vaak gezwegen.
- het omstandersdilemma; wie doet wat en met welk risico ?
- het zondebokmechanisme; de neiging binnen groepen de schuld deels bij het slachtoffer te leggen.

Onze school:

- Ziet pesten als een gezamenlijk probleem van: de gepeste, de pester, leerlingen in de groep, leerkrachten en ouders.
- Probeert door bewustwording leerlingen zicht te geven op de kenmerken en gevolgen van pesten. Pesten kan voorkomen worden door er inhoudelijk met leerlingen over te spreken en gezamenlijk afspraken te maken.
- Treedt pesten op dan kunnen leerkrachten dat signaleren.
- Leerkrachten en schoolleiding zullen na signalering duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten zich opnieuw voordoet hanteert Holk een directe aanpak.
- kan bij pestgedrag gebruik maken van de kennis van (externe) hulpinstanties zoals het CJG, de CED-groep, de afdeling Leerplicht van de gemeente, de interne contactpersoon, bovenschoolse directie.

---

*Voor leerkrachten is bijlage 1 toegevoegd met achtergrondinformatie.

Hoofdstuk 3: Stappenplan aanpak pestgedrag op Holk.

In situaties, waarin pestgedrag wordt gesignaleerd wordt het volgende stappenplan gehanteerd:

3.1. Waarschuwings-, en handelingsfase 1:

In deze fase is pestgedrag vastgesteld. De leerkracht heeft dit met de schoolleiding gecommuniceerd en de zorgcoördinatoren zijn op de hoogte. Er wordt als volgt gehandeld:

1. De pester wordt officieel gewaarschuwd door de leerkracht. Onder leiding van de leerkracht volgt een gesprek tussen pester en gepeste. Zij nemen een gezamenlijk gedragen besluit om het pesten te stoppen. De leerkracht doet in een periode van twee weken navraag of beide partijen zich houden aan hun gezamenlijk genomen besluit en of er voldoende welbevinden is. De pester is op de hoogte van het feit, dat na deze waarschuwing bij een volgende pestsituatie verdere maatregelen volgen. De leerkracht maakt een kort verslag incl. de onderling gemaakte afspraken.
2. De leerkracht informeert de schoolleiding en de zorgcoördinatoren.
3. Wanneer bovenstaande maatregelen voldoende effect hebben en het pestgedrag ophoudt zijn geen verdere vervolgstappen noodzakelijk.

3.2. Handelingsfase 2:

1. De waarschuwingfase blijkt onvoldoende resultaat te hebben gehad. De pestsituatie herhaalt zich en de leerkracht neemt stelling door te zorgen dat de gepeste de noodzakelijke bescherming en veiligheid krijgt. Er wordt direct gehandeld.
2. De leerkracht voert een tweede corrigerend gesprek met de pester, en kondigt passende maatregelen aan (bijv. in de pauzes binnen blijven). Deze maatregelen bieden de gepeste de noodzakelijke veiligheid en fungeren voor de pester als signaal. De leerkracht bepaalt deze maatregelen na overleg met de schoolleiding.
3. De leerkracht en de schoolleiding informeren de ouders van de pester en de gepeste leerling en maken een afspraak met de ouder(s) van de pester voor een gesprek op school. Doel van dit gesprek is het informeren van de ouders en het maken van gezamenlijke afspraken teneinde het pestgedrag definitief te laten stoppen. Er wordt een verslag van dit gesprek gemaakt en aan de ouder(s) toegestuurd. Aan de pester wordt duidelijk gemaakt dat dit de laatste waarschuwing is en dat er bij ongewijzigd gedrag verdere stappen worden ondernomen.
De leerkracht gebruikt een periode van twee weken om het afgesproken proces op de voet te volgen en communiceert tussentijds met de schoolleiding en de zorgcoördinatoren. Communicatie vanuit school naar de ouder(s) van de pester verloopt via de schoolleiding. De schoolleiding overlegt over communicatie naar alle ouders van de groep. De situatie wordt in de bouw- of plenaire vergadering van de school besproken.
4. De leerkracht bespreekt in de klas de situatie met de groep en helpt door kringgesprekken de pester en de gepeste om de situatie te verbeteren of op te lossen. Kinderen in de groep worden medeverantwoordelijk gemaakt voor het verder escaleren van de situatie. De leerkracht stimuleert de leerlingen elkaar onderling aan te spreken op ongewenst gedrag.
5. In de tussentijd overleggen de leerkracht(en), zorgcoördinatoren en de schoolleiding over de wijze waarop alle partijen geholpen kunnen worden. De school gebruikt hiervoor het netwerk van hulp- en zorgverleners.

6. Wanneer bovengenoemde stappen succesvol zijn, worden er geen vervolgstappen door de schoolleiding ondernomen. Leerkrachten, zorgcoördinatoren en schoolleiding zorgen voor een goede afronding van het proces incl. hulpverlening, onderzoeken, communicatie naar betrokkenen en afronden gesprekken met betrokken ouders. Van deze bijeenkomsten worden verslagen gemaakt en in het leerlingdossier opgenomen. Gekeken moet worden in hoeverre deze documenten een rol spelen bij verwijzing van de pester naar het vervolgonderwijs. Directie en zorgcoördinatoren beoordelen dat in overleg met de leerkrachten van groep 8.

3.3. Handelingsfase 3:

1. In deze fase herhaalt zich het pestgedrag opnieuw. Uit de praktijk in de klas en in vrije situaties blijkt dat er geen aantoonbare verbeteringen zijn. Alle in fase 3.1 en 3.2 geformuleerde stappen zijn genomen maar het gewenste resultaat blijft uit. De directeur van de school overlegt voor vervolgstappen met de directeur-bestuurder van PCO Gelderse Vallei. De directeur informeert de leerkrachten, zorgcoördinatoren en overige leerkrachten over dit gesprek.

2. De directeur van de school nodigt ouders en pester uit voor een gesprek op school. In dit gesprek geeft de directeur aan dat hij/zij:

- Contact opneemt voor advies bij de Leerplichtambtenaar van de gemeente en de Onderwijsinspectie. Daarnaast informeert de directeur de ouders over het adviesgesprek met de directeur-bestuurder.
- Ouders en leerling informeert over de formele maatregelen van schorsing en verwijdering. De ouders ontvangen het daarvoor bestemde protocol van de Stichting PCO Gelderse Vallei ter informatie.
- Overgaat tot schorsing van de betrokken leerlingen voor een nader te bepalen periode, afhankelijk van de gegeven adviezen. Ouders worden hierover schriftelijk geïnformeerd, voorzien van een inhoudelijke motivatie.
- De teamleden van Holk informeert over de genomen maatregel en ouders van de groep daarover eveneens zal informeren.

Bijlage 1: Informatie voor leerkrachten.

1. Kenmerken van de pester.

Alhoewel wij niet zomaar iemand een etiket van 'pester' kunnen opplakken op basis van een of meer van de volgende kenmerken en kinderen natuurlijk onderling verschillen, is toch in de praktijksituatie gebleken, dat bij kinderen die pesten, vaak een of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Staat vrij positief tegenover geweld, agressie, en het gebruik van stoere taal.
- Imiteert graag agressief gedrag.
- Is sneller agressief, gebruikt meer geweld.
- Lijkt assertief: zegt spontaan wat hij denkt of voelt. Komt uit voor zijn mening.
- Is vrij impulsief.
- Heeft de neiging anderen te overroepen of te domineren om controle te houden, maar is misschien minder zeker dan het lijkt.
- Wil het middelpunt zijn en is vlug jaloers.
- Is meestal fysiek sterker of omringd door sterke vrienden die zijn gezag respecteren.
- Heeft moeite met regels, grenzen, en eigen of door anderen opgelegde regels.
- Schat situaties verkeerd in.
- Schat de gevolgen van zijn gedrag verkeerd in.
- Heeft het moeilijk met stress of spanning, die van buitenaf wordt opgelegd (proefwerken, agressie van ouders, etc.).
- Lijdt vaak aan een negatieve faalangst.
- Hoe onveilig hij zich voelt, hoe groter de behoefte aan een zondebok.
- Is niet noodzakelijk dommer of slimmer dan de rest.
- Geniet respect uit angst en niet uit waardering.
- Heeft een zwak inlevingsvermogen, is vooral met zichzelf bezig en houdt geen rekening met anderen.

2. Kenmerken van de gepeste.

Alhoewel wij niet zomaar iemand een etiket van 'Gepeste' kunnen opplakken op basis van een of meer van de volgende kenmerken, en kinderen natuurlijk onderling verschillen, is toch in de praktijksituatie gebleken, dat bij kinderen die gepest worden, vaak een of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Houdt niet van geweld en agressief of onbeschoft taalgebruik.
- Weet niet hoe hij met agressie van anderen om moet gaan.
- Is meestal fysiek zwakker.
- Is eerder in zichzelf gekeerd.
- Is geneigd zich onderdanig of gediensig te gedragen.
- Is onzeker in zijn sociale contacten.
- Durft niet op te komen voor zichzelf.
- Heeft vaak een lage dunk van zichzelf en gelooft uiteindelijk, dat hij het verdient om gepest te worden.
- Voelt zich vaker eenzaam dan andere kinderen.
- Voelt niet goed aan, welke regels of normen er binnen de groep gelden.
- Reageert niet op de gepaste manier op druk: Begint te huilen, of gedraagt zich slaafs, gaat klikken of vleien, probeert zich vrij te kopen met snoep of geld, probeert de pesters na te bootsen, maar faalt daarin.

3. Signalen, die wijzen op pestgedrag.

Vaak kunnen door middel van een goede observatie al bepaalde signalen van pestgedrag worden opgevangen. Door het goed observeren van kinderen in de verschillende onderwijsleersituaties en spelsituaties kunnen peestsituaties al in een vroeg stadium worden gesignaleerd en kan op gepaste wijze worden ingegrepen.

Signalen bij de gepeste:

- Het kind heeft blauwe plekken, of schrammen, gescheurde kleren, beschadigde boeken, en 'verliest' sportkleren en eigendommen. Let zeker op, als het kind normaliter niet slordig is. Ook als het niet weet hoe de signalen er gekomen zijn, of excuses zoekt, is er vaak meer aan de hand.
- Het kind maakt zich het liefst onzichtbaar. Zelfs zonder zichtbare aanleiding gedraagt het zich als een geslagen hondje. Het is vaak verdrietig of neerslachtig, of heeft onverwachte stemmingswisselingen met driftbuien.
- In sommige gevallen is het onhandelbaar, agressief en overspannen.
- Het staat dikwijls alleen op de speelplaats; er komen geen vriendjes thuis om te spelen en het wordt ook niet uitgenodigd om te komen spelen, of te komen op feestjes en logeerpartijen.
- Het kind zoekt het veilige gezelschap van de leerkracht of de leider.
- Als er groepjes worden gekozen, wordt het kind als laatste gekozen, of het blijft over.
- De schoolresultaten worden opeens veel slechter.
- Het kind is vaak afwezig, letterlijk of figuurlijk. Het vlucht weg in de fantasie en zorgt ervoor dat het zo nipt mogelijk op tijd op school komt, en is meteen na de bel weer weg. Op zondagavond of na de vakantie, is het kind bijzonder gestresst en/of teruggetrokken en zoekt redenen om niet naar school te moeten.

Signalen bij de pester:

- De pester heeft blauwe plekken of schrammen en besmeurde of gescheurde kleren van de slachtoffers, die zich hebben verdedigd.
- Zijn vriendjes zijn volgzaam meelopers, die wachten op instructies van de pester.
- De pester vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat het altijd de baas wil zijn.
- Het verdraagt het slecht om afhankelijk te zijn van het toeval, of van de bekwaamheid of onbekwaamheid van anderen.
- De pester verdraagt geen kritiek en wordt boos als zijn positieve beeld van zichzelf ter discussie wordt gesteld, al is het ook maar door een grapje.
- Zijn vriendjes zijn gelijkgezinden. Ze spreken vaak negatief of kleinerend over bepaalde kinderen. Wie niet bij de groep hoort, is een zwakkeling of zelfs een vijand. Ze kiezen agressieve idolen uit sport, muziek of film.
- De pester is regelmatig brutaal tegenover een zwakker gezinslid. Dit kan ook een ouder zijn.
- De pester kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig of geen schuldgevoelens.
- De pester kan moeilijk grenzen aanvaarden die door anderen worden opgelegd en verdraagt geen kritiek.
- Je krijgt de indruk, dat het kind een dubbelleven leidt: thuis of tegenover de leraar is het volgzaam en braaf, maar je hoort klachten over het kind in onbewaakte momenten.